



SELYEM Zsuzsa

Az
első
világvége
amit együtt
töltö*t*tünk

Amióta anyám megsüketült, arra se reagál, amit hall. Ezzel én is így vagyok, ráadásul én azt is hallom, ami nincs. Olyan nyolckilencéves lehettem, amikor kaptam valakitől egy sokjegyű számot, azzal a használati utasítással, hogy hívjam telefonon, és hallani fogom az űr hangját. Hívtam, hallottam, nem reagáltam rá semmit se. Csak éppen máig nem tudtam elfelejteni azt a hangzást. De akkoriban, amikor még nem írták rá a női harisnyákra, hogy hány *denier*, nem volt kérdés, hogy csak felhívsz egy számot, és hallod a bolygókat, amelyeken nemsokára nyaralni fogunk. El is indultunk anyámmal és a tűzpiros Tesla S-sel egyelőre Pozsonyba, a nénikénkhez, amíg még él. A hörcsögnek hagyunk enni- és innivalót, feltöltöttük jó sok forgáccsal a vízmentes akváriumát.

Két hétbe, mondta az anyám, még egyetlen hörcsög se dögölt bele, Míszimanszi se fog. Meséltem neked a fellépésünkről a Kék Vér bálján? Betty, Anette meg én beöltöztünk hattyúk tavának, és ott pipiskedtünk mint három nílusi víziló fehér tütüben, Anette varrta ránk, kellett hozzá az egész függöny. Képzelted, dőlt a társaság a röhögéstől, én persze elkezdtem jó időben haldokolni, nagyokat ugrottam hozzá, nagyokat, már amekkorákat a berozsdásodott csontjaim engedtek, haldokoltam, haldokoltam, már rég vége volt Csajkovszkijnak, de én még mindig haldokoltam, Betty és Anette próbált leszorítani a földre, de én kivergődtem a kezükből, és továbbhaldokoltam, szóval a végén az egész társaság letette a pezsgőspoharat, és röhögve próbált engem rábírní, hogy végre haljak már meg, és előbb-utóbb ki is leheltem jó hangosan a lelkem, odatipegtem Bettyékhez, kézen fogtuk egymást, és meghajoltunk. Gondolkoztunk, hogy másnap, mert ez ilyen kétfelvonásos bál volt, megint kéne egy kis fesztivál, és kitaláltam, hogy öltözzünk be migránsoknak.

A hörcsög anyagcseréjéről gondoskodtunk, anyám meg én, és szakadunk szét a röhögéstől meg anyám vezetési stílusától, semmivel se veszi komolyabban a halált, mint a vízilóhattyúk tavában, ezt nagyon szeretem benne, és bőven elég is lenne az életben maradáshoz, ha nem jönne utána, mint tojásra zúduló malomkő, a szerencsétlenek kigúnyolása. *Kétezerben, ha jársz majd a Vénuszon*, a hidegháború vége felé volt egy ilyen sláger, az osztálytársnőimmal mi is előadtunk rá valami csak csajos idétlenséget, *mosolyogva néz le rád az elektronsugár is*, de mi komolyan csináltuk, sajnos, akkoriban minden vágyunk az volt, hogy pompom csajok legyünk, és még nem tudtuk, hogy mekkora mázli, hogy közvetlenül utánunk nem következik a meccs.

A határon hosszú sor, anyám előveszi a hűtőtáskából az uborkás szendvicseket, a termoszt és két csészét a gőzölgő teának, lazák vagyunk, mint akik elé nem ugrott hirtelen egy kóbor kutya Nagyváradon, vagy nem is hirtelen, csak teljesen máshol járt az eszünk, elgázoltuk, és hajtottunk tovább, amikor visszafordultam, láttam, hogy nem mozdul, kisméretű, sárosfehér kutya volt, biztosan még kölyök, egyedül volt, nem volt gazdája, senkinek se fog hiányozni.

Először azt szerettem volna, ha a folyóba szórnak, ahol anyniszor úsztam, aztán arra gondoltam, hogy a tóba, míg lassan rá

nem jöttem, hogy azért úszhattam, mert gátat építettek a folyók útjába, hogy vízierőművek termeljék a villanyáramot, és ezért az áramért falvakat árasztottunk el, kiüzve lakóit, ennél is rosszabbul csak a többi élőlény járt, akik nem tudtak gépeinktől elmenekülni, nem volt hova.

A zöld traktor egész jó szendvicseket készített, mondta anyám, a piros traktor meg vigyáz a házra és kitakarít, mielőtt hazaérnénk. Majd viszünk nekik valami szuvenírt hálából, nem kapcsolod be a rádiót?

Az adók közt keresgélve hallom az űr hangját. Tegnap olvastam a *New York Times*ban, hogy megint közelebb kerültünk a végső pusztuláshoz, *2 minutes to midnight*. Miután Hirosimára és Nagasakira ledobták az atombombákat, megalapították a *Bulletin of the Atomic Scientist* folyóiratot, istenem, egy időben nekem is minden problémára megoldásnak tűnt alapítani egy folyóiratot, persze, nem semmi, csak éppen édeskevés tudni, hogy két perc van a kampecig.

— Anya, ti tudtátok, hogy amikor megfogantam, még 12 perc volt a világból?

— Rég nem hallottam ezt a számot, pedig milyen jókat táncoltunk rá apáddal (*ráénekel a rádióra*) *Bésame, bésame mucho, como si fuera esta noche la ultima vez* —

Na, ez a galamb se zabál többet, de anyám meg se hess, zúgunk tovább, mint az istennyila, mindenesetre az a hajdani 12 perc rengeteg idő volt az 1963-ban megkötött atomcsendegyezménynek köszönhetően. Kennedy aláírja, Kennedyt lelövik, Kennedyről elneveznek egy űrközpontot. Az elkövetkező négy évben 5 percet dolgozunk le a parti végétől elváltató időből, '67-ben hatnapos háború, kínai és francia atombomba-fejlesztések, marad nekünk 7 perc, pont annyi, mint amennyi akkor volt, amikor az atomtudósok kitalálták az apokalipszisméret.

Persze, hogy eltévedtünk, jóval hamarabb kanyarodtunk jobbra — vagy balra? Ezt a kettőt mindig keverem, mert a hidegháborús gyermekkorom vasfüggöny mögötti pedagógiája úgy is, mint harcias tudatlansága azt tartotta helyesnek, ha a balkezeseket átszoktatják jobbkezességre, kerül, amibe kerül (a tájékozódási készség elvesztésébe kerül). Konkrétan kiűtötték a gyerek kezéből a ceruzát, a kanalat, a hülyének is megérte. Amire esetemben nem terjedt ki a jobbkéz-terror: tenisz, varrás, konzervnyitás és vágyvezérelt gondolkodás. De ez általában nem sokat segít a kívánt irány eltalálásában, vágattunk most is a Nagykörúton, szállodánkkal ellentétes irányba.

Amit én eltévedésnek érzékelek, az minden épeszű ember számára egy másik út. Anyám aszalt szilvás virágbabfőzeléket választ, én csicscriborsót sült sárgarépával és ananással, curryvel, majd átbállagunk a Lavender Circusba. Nem ez volt lefoglalva, de holt szezonban vagyunk, az anyám ágya fölötti képen egy szkafanderes humán, arca helyett egy kis szoba, a háttérben az ég, ott úszik a távolban a Föld. Az én falamra egy óra van rajzolva, rajta még 3 perc van a világvégéig, ó, azok a régi szép idők!

Másnap reggeli, telefonozás és kerékbilincs-leszereltetés után hajtunk is tovább, anyám javasolja, hogy ugorjunk be

Bécsbe, kávézni szeretne Hawelkánál, de nekem se Bécshez, se Hawelkához semmi kedvem, anyám duzzog kicsit, majd mesélni kezd egy régi szép időkből, 1940-ben gyártott kosztümös filmet, *Az erdélyi kastélyt*, amit tegnap nézett meg körülbelül huszadjára az iPad Pro-ján, míg én a Kisüzemben régi szerelmemmel, Rigó Hannával a Kárpát-Medencei Fajvédők Kertész Imre Intézetének újabb húzásait kommentáltam, igazságérzetünk vértzett, mégis azt mondtuk, hogy bizonyos feltételek mellett együtt kell működni, hogy aztán egész éjjel ne tudjak aludni a gondolattól, hogy miféle feltételek, miféle feltételek, kígyók, békák hullanak ránk az égből évek óta, mi meg bokáig hullásban állunk az átrendezett Kossuth téren, és azért fohászkodunk, hogy csak az eső ne essen.

— Azok voltak a szép idők, milyen kár, hogy ti ezt már nem fogtátok ki — mondja anyám ábrándozva. — A színház, az egyenesen gyönyörű volt, nem afféle fekete lyuk, mint ma, hanem csillogás, bársony, ruhák és ékszerek.

— Aha. Kár, hogy megfeledekezel róla, hogy akkoriban még te se éltél.

— A színház nagyon is csillogott, például a *Jó estét nyár, jó estét szerelem* is milyen szép volt, nem csupa durvaság és érthetlenség, mint ezek a mostaniak.

— Már akkor is kopott volt, és csillogást prédikált, ti pedig műszálas kosztümkében ábrándoztatok az elegáns rabszolgatartóról, nagyvonalakban ugyanúgy, persze, ahogy ma is ábrándozunk.

— És a székek is egyre kisebbek — folytatja anyám —, az ember dereka kettétörik, mire véget ér, mert persze szünetet se adnak.

Finoman döccen a tűzpiros Tesla S, hátrafordulok, mi a csodát keresett az a kutya az autópályán, gondolom magamban, miközben anyám:

— Szóval köszönöm szépen a „modern” előadásokat, de én inkább olyan színházba megyek, ahol nem szenvedni kell, én a szépet szeretem.

— Nyugi, a szép visszatért. Annyi a különbség, hogy akkor még 5 perccel több volt a happy endig.

Nem tudom eldönteni, hogy ezt az 5 percet hallotta-e. Nem szól semmit, lehunyta a szemét, szunyókál, befogom hát én is azt a mindentudó pofám, a vezetésre koncentrálok, haladjunk, ami egyre nehezebb, akkora a köd, azt se tudom, hol járunk, talán Abda magasságában, lehet, érdemes volna megnézni az elűtött, majd helyreállított Radnóti szobrot, de nem találok hozzá a kijáratot, anyám meg alszik, ebben a ködben meg amúgyis csak eltévednék, mint az ötszáz galegó az erdőben, zokognak, miért, hát mert egyedül vagyunk és eltévedtünk, amikor meséltem anyámnak ezt a viccet, egyáltalán nem nevetett, s amilyen kreatív tudok lenni, elkezdtem magyarázni, egyre rosszabb volt, de nem tudtam leállni, a végén már bőgtem, mint az ötszáz galegó az erdőben.

Mintha csak hallotta volna az anyám, hogy min jár az eszem, megkérdezte:

— És azt a viccet ismered, hogy a szovjetek festik vörösre a Holdat? Szóval jelentik Kennedynak, hogy a szovjetek festik át vörösre a holdat. Kennedy legyint. Már félig átfestették. Legyint. Teljesen vörösre festették. Oké, fiúk, menjetek, húzzatok rá egy fehér csíkot, és írjátok oda: Coca-Cola.

— Jaj, istenem, ezeréves — vihogtam, és nem vettem észre az őzet. Kőd volt, mondtam már. Kicsit behorpadtunk, de hajtottam tovább, ha visszanéznek, se látnék semmit, a nyomomban meg már több tíz kocsi szánthatott szerencsétlenül végig. Megkérem anyámat, vegye át a vezetést, mert ég a szemem. Lehúzó egy pihenőhöz, vásárolunk vizet, csokoládét, papírporhárbán kávé, és indulunk tovább, ő ül a volánhoz.

A francba, miért nincs a legújabb Teslánk, az nem ütné el az állatokat. Üres a fejem, üres a szívem. Elon Musknak van egy Boring nevű cége, nemrégiben promo ajándéknak szánt kis lángszórót, a magyar médiában: disznópörköltöt dobott a piacra, elkapkodták, nem is értem, miért mondja, hogy szemben a földanyácska-féltő huhogókkal, ő szereti az emberiséget, persze be van tojva ettől a 2 perctől, szerintem ő retteg a legjobban a Doomsdaytól, látszik a beszéd közben mozdulatlan felsőajkán, szakadozott lélegzésén, úgy beszél, mintha a sírásával küzdene, mindegy, nekem is az lenne a legjobb, ha jelentkeznék a Marsot kolonizáló csapatába, ötszázezer dolcsi, száz van, négyszázért megdolgozom, szakdolgozatokat írok kőgazdag kölykök helyett, meg PhD-t politikusoknak, nagyjából két év, és meglesz a zse, benne leszek az első százban, majd a Súlyos Sólymon vagy valamelyik utódján úszkálók a szkafanderben egyik távcsőttől a másikig, legalább tudni fogom, miben úszom, nem hiszem azt, hogy vadvizek, nem jut majd eszembe, hogy bálnahiány van az óceánban. Az őz tekintetét elfelejtem, ha kinézek majd a Falcon ablakán. Látni fogom, ahogy gomolyognak a bolygók.

Egyelőre viszont egy szupermarkethez gomolygunk be Teslát tölteni. Kiszállunk a kocsiból, nyújtózkodunk, örülünk, hogy nincs rajtunk a szkafander. Legalábbis én örülök, anyám inkább elfáradt kicsit.

— Semmi baj, anyácska, már csak másfél-két óra, és megérkezünk — mondom, de arra gondolok, hogy 2 perc.